จากเด็กหลังห้องสู่เส้นทางการพัฒนานวัตกรรม สานฝันคว้ารางวัลนวัตกรรมระดับนานาชาติ

From Unknown Nursing Students to Innovative Gateway Achieving International Award

อพัชชา ศรีพระคุณ [1]
Apatcha Sriphrakun [1]
สุธิดา ภักดี [2]
Suthida Pakdee [2]
รุ่งนภา เขียวชะอ่ำ, Ph.D. (Nursing) [3]
Rungnapha Khiewchaum, Ph.D. (Nursing) [3]

Received: December 3, 2023 Revised: December 20, 2023 Accepted: December 22, 2023

10 ปีที่ผ่านมา คำว่า “นวัตกรรม” เริ่มเป็นที่แพร่หลายในหลากหลายสาขา เช่น การศึกษา สุขภาพ เทคโนโลยี สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ที่มีเป้าหมายเพื่อให้ประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยประเทศไทยยุค 4.0 เน้นการขับเคลื่อนประเทศด้วยนวัตกรรม ไม่เพียงแต่องค์กรต่าง ๆ ที่พยายามพัฒนานวัตกรรมเพื่อทำให้ระบบการทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้นเท่านั้น สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ก็ได้มีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ โดยวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี ได้จัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักศึกษามีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งทักษะที่สำคัญ คือ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยผนวกเข้าไปในรายวิชานวัตกรรมและการวิจัย ปี พ.ศ. 2563–2566 ซึ่งนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 ได้เรียนภาคทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (design thinking) เพื่อส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมสำหรับนักศึกษา โดยนวัตกรรมที่ผลิตขึ้น ทีมอาจารย์และนักศึกษาคำนึงถึงความต้องการของแหล่งฝึก (the requirements of stakeholders) เช่น โรงพยาบาล หรือชุมชน เป็นต้น

[1, 2] นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก
[1, 2] 4th-year Nursing Student, Phrapokklao Nursing College, Chanthaburi, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute
[3] อาจารย์ วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก
[3] Instructor, Phrapokklao Nursing College, Chanthaburi, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute
[3] ผู้เขียนหลัก (Corresponding author) E-mail: rungnapha@pnc.ac.th

ผู้เขียนในฐานะอาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชานวัตกรรมและการวิจัยมาตลอด 3 ปีการศึกษา มีประสบการณ์ในการเป็นที่ปรึกษาการพัฒนานวัตกรรมแก่นักศึกษา และนำนักศึกษาเข้าร่วมการแข่งขันนวัตกรรมระดับนานาชาติมา 2 ปี คือ ปี พ.ศ. 2564 นักศึกษาได้รับรางวัลชนะเลิศ จากการพัฒนานวัตกรรม “แอปพลิเคชันช่วยการสื่อสารในผู้ป่วยใส่ Home ventilator” ซึ่งนวัตกรรมดังกล่าวมีที่มาจากการฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยกึ่งวิกฤตในโรงพยาบาล ซึ่งญาติผู้ดูแลมีปัญหาการสื่อสารกับผู้ป่วยที่ใส่ท่อช่วยหายใจ ญาติจึงต้องการอุปกรณ์ช่วยการสื่อสาร (the requirements of stakeholders) ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2566 วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี นำทีมโดยนางสาวอัชชา ศรีพระคุณ และนางสาวสุธิดา ภักดี ได้พัฒนานวัตกรรม “วอคเกอร์เตือนภัยฉุกเฉินสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่บ้านคนเดียวในชุมชน” จุดเริ่มต้นของการพัฒนานวัตกรรมชิ้นนี้มาจากการสอบถามความต้องการของชุมชน (community needs) โดยนักศึกษากลุ่มนี้ได้ฝึกปฏิบัติวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุในชุมชนส่วนใหญ่อยู่บ้านคนเดียวเมื่อครอบครัวออกไปทำงานนอกบ้าน ซึ่งผู้สูงอายุกลุ่มนี้มีโอกาสเกิดอุบัติเหตุหรือพลัดตกหกล้ม และหากได้รับการช่วยเหลือช้า อาจทำให้ผู้สูงอายุเสียชีวิตได้ ดังนั้น ผู้สูงอายุจึงต้องการอุปกรณ์ที่ช่วยสร้างความมั่นใจเมื่ออยู่บ้านคนเดียว จากการสัมภาษณ์ครั้งนั้นซึ่งเป็นขั้นตอนของการค้นหาปัญหา (empathize) และนักศึกษาได้ดำเนินการอีก 4 ขั้นตอนที่เหลือของ decide thinking จนกระทั่งได้เป็นนวัตกรรม “วอคเกอร์เตือนภัยฉุกเฉินสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่บ้านคนเดียวในชุมชน” และวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี ได้ส่งนางสาวอัชชา ศรีพระคุณ และนางสาวสุธิดา ภักดี เข้าร่วมการแข่งขัน ในเวที “the International Presentation Skills for Nursing Students: Show and Share 2023” ผลคือนักศึกษาได้รับรางวัลชมเชย ซึ่งถือเป็นความสำเร็จของวิทยาลัย เนื่องจากทำให้ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยสิ่งที่สำคัญของความสำเร็จดังกล่าว คือ 1) การให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรม 2) ทุกปัญหาในระหว่างการพัฒนานวัตกรรม คือ การเพิ่มทักษะการเรียนรู้ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ 3) การคิดนอกกรอบและความกล้าออกจาก safe zone 4) การพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมของอาจารย์อย่างต่อเนื่อง และ 5) การนำนักศึกษาเข้าร่วมการแข่งขันในเวทีต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ (award hunter) เพื่อพัฒนาสมรรถนะของอาจารย์ด้านนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง เพราะทุกการแข่งขัน อาจารย์จะได้เรียนรู้การพัฒนานวัตกรรมจากหลากหลายสถาบัน และนำไปพัฒนานวัตกรรมร่วมกับนักศึกษาในอนาคตได้

สำหรับประสบการณ์และสมรรถนะด้านการพัฒนานวัตกรรมสำหรับนักศึกษาพยาบาล ก็มีส่วนทำให้เกิดความสำเร็จของรางวัลระดับนานาชาติเช่นกัน สำหรับนางสาวอัชชา ศรีพระคุณ และนางสาวสุธิดา ภักดี ปัจจุบันเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นที่ปี 4 มีผลการเรียน (GPA) ระดับปานกลาง ซึ่งอยู่ในกลุ่มที่ไม่โดดเด่นด้านการเรียน ได้เล่าประสบการณ์ที่มาของสมรรถะการพัฒนานวัตกรรมและกลยุทธ์ของความสำเร็จในการพัฒนานวัตกรรม ดังนี้

คำถามที่ 1 จุดเริ่มต้นของความสามารถ กว่าจะมาพัฒนานวัตกรรม เกิดขึ้นได้อย่างไร

อัชชา ศรีพระคุณ: “ตอนเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ถูกคัดเลือกไปออกแบบสิ่งของเครื่องใช้โดยใช้โปรแกรม Google SketchUp และได้ไปแข่งระดับภาคต่อ แต่ช่วงนั้นพ่อกับแม่ไม่ค่อยให้ความสนใจเท่าไหร่ เขาบอกว่ามันไม่ค่อยมีความสำคัญอะไร ให้ตั้งใจเรียนดีกว่า แต่ตัวเองก็ไม่ได้สนใจอะไรเพราะชอบในการออกแบบ พออยู่ชั้นมัธยมปลายรู้สึกว่าอยากค้นคว้าและชอบออกแบบเกี่ยวกับเทมเพลต การจัดวางองค์ประกอบสไลด์นำเสนอ การได้ทดลองใช้โปรแกรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ การตัดต่อคลิปวิดีโอ เริ่มจากทำวิดีโอท่องเที่ยวเล็ก ๆ ของตัวเอง จนได้มาทำนวัตกรรมเกี่ยวกับไม้เท้า ทำให้สนใจที่จะร่วมออกแบบกับเพื่อนในกลุ่ม เกิดความคิดหลายอย่างในสมอง มีการออกแบบหลายอย่าง อยากให้ชิ้นงานนี้ออกมาดูน่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ และจากพื้นฐานเคยทำโปรแกรมออกแบบ ทำให้ได้นำมาใช้ในการทำนวัตกรรม คือ ทำเกี่ยวกับ 3D การออกแบบสไลด์นำเสนอที่น่าสนใจ การทำโปสเตอร์จาก Photoshop และมีอาจารย์ที่ปรึกษากลุ่มคอยช่วยให้คำแนะนำเสมอมา รู้สึกว่าเป็นอะไรที่ลงตัว และเป็นชิ้นงานแรกที่ได้ทำ”

สุธิดา ภักดี: “ฉันไม่มีความสามารถอะไรมากมาย ทำอะไรได้ไม่สุดสักอย่าง ยังค้นหาตัวเองไม่เจอว่าชอบอะไรแน่ แต่ที่มาแข่งขันนวัตกรรมได้ทุกวันนี้ คงต้องย้อนไปสมัยมัธยมปลายที่มีการแข่งขันศิลปหัตถกรรมช่วงนั้นมีการแข่งขัน science show ซึ่งต้องใช้ทักษะการพูดผสมกับความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ ตอนนั้นขาดคนแข่งหนึ่งคน ฉันจึงลองสมัครดู ช่วงแรกเพื่อน ๆ ในทีมไม่ค่อยเห็นด้วยที่ฉันจะลงแข่ง เพราะเพื่อนมองว่าฉันอาจทำได้ไม่ดีเท่าไหร่ แต่ด้วยความที่ฉันชอบลองอะไรใหม่ ๆ ก็เลยพยายามลงแข่งให้ได้ จนเพื่อนต้องยอมให้แข่งด้วย ตอนนั้นรู้สึกตื่นเต้นมาก เพราะไม่เคยมีโอกาสได้แข่งขันแบบนี้มาก่อน ผลการแข่งขันคือได้รางวัลที่ 2 ฉันรู้สึกดีใจมาก ไม่คิดว่าตัวเองและเพื่อน ๆ จะสามารถทำได้ขนาดนี้ ในปีต่อมาฉันได้ไปแข่งเล่านิทาน ซึ่งต้องใช้ทักษะการพูดเช่นกัน ผลการแข่งขันคือได้เหรียญทองระดับประเทศ ซึ่งเป็นที่น่าภูมิใจอย่างมาก นั่นอาจเป็นประสบการณ์ดี ๆ ที่ทำให้ฉันพอจะมีทักษะการพูดติดตัวมาบ้าง ทำให้ฉันนำมาต่อยอดในการทำนวัตกรรม และนำเสนอนั่นเอง”

คำถามที่ 2 การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จำเป็นต้องเรียนเก่งหรือไม่

อัชชา ศรีพระคุณ: “ตอนแรกคิดว่าคนเราจะทำอะไรได้ทุกอย่างต้องเก่ง ตอนอยู่ชั้นมัธยม การเรียนอยู่ระดับปานกลาง พอมาอยู่วิทยาลัย รู้สึกชอบการปฏิบัติมากกว่า เพราะได้ลงมือทำจริง มีบางวิชาที่สนใจ พออยู่ชั้นปีที่สูงขึ้น รับรู้ว่าเราไม่จำเป็นต้องเก่งไปหมดทุกอย่าง แต่ก็พยายามอ่านหนังสือและสรุป เต็มที่กับการขึ้นตึกสนุกกับทุกวัน ผลที่ออกมาเราบอกตัวเองว่าสิ่งที่ทำไปนั้นไม่สูญเปล่า เราได้ทำมันเต็มที่แล้ว และเราก็จะไม่เสียใจทีหลัง คนเราต้องมีการเรียนรู้ ไม่มีใครรู้อะไรไปหมดทุกอย่าง”

“จนมาอยู่ปี 3 มีการทำวิจัยและนวัตกรรมด้วย รู้สึกตื่นเต้นดี ตอนแรก ๆ ที่เข้ากลุ่มรู้สึกว่างานอะไรทำไมยุ่งยากจัง เพราะตอนแรกเราไม่ชอบอะไรที่เกี่ยวกับเนื้อหา ก็เลยไม่ค่อยสนใจเท่าไหร่ พอมาเรื่อย ๆ *รู้สึกว่าอยากจุดประกายอะไรสักอย่างในตัวชิ้นงาน* ก็เลยอาสาเข้าไปจัดการในกลุ่มทำงานเลย โดยส่วนตัว เราชอบรับบทเป็นคนกำกับงาน ทำอะไรได้หมด แบกไว้ทุกอย่าง แต่ว่าครั้งนี้พยายามลดอีโก้ตัวเองลง เพราะทำงานกลุ่ม

ไม่อยากให้เกิดปัญหา ดีใจที่ได้เจอสมาชิกกลุ่มที่ดี พวกเขาคอยออกความคิดเห็นทั้งดีและไม่ดี ทำให้เรายอมรับและเข้าใจในการสื่อสารของเพื่อน สุดท้ายกลุ่มเราก็ไม่มีปัญหาอะไร ราบรื่นไปได้ด้วยดี ส่วนเรื่องชิ้นงาน เราได้ร่วมมือกับเพื่อนในกลุ่ม เพราะเพื่อนในกลุ่มก็มีคนที่เก่งการออกแบบ วาดรูปหลักการต่าง ๆ เราก็คอยถามกันว่าดีไหม *ออกแบบงานดราฟแรกมาให้อาจารย์ดู ครั้งแรกพัง* แต่อาจารย์ให้คำแนะนำเยอะมาก เราก็ลงมือตั้งแต่ตอนนั้นเลย งานหนักมาก พาเพื่อนในกลุ่มนอนดึกมาก *เราเองก็คอยช่วยเพื่อน ส่วนใหญ่จะทำคอมพิวเตอร์เป็นหลัก* เพื่อนจะป้อนเข้ามาเราก็จัดวาง เปิดดูจากยูทูปบ้าง ศึกษาวิธีการทำต่าง ๆ แล้วก็ลองทำตาม พอทำได้ก็ลองทำบ่อย ๆ ซ้ำ ๆ ลองหาเทมเพลตตัวอย่างมาประกอบ ก็ทำให้งานดูดีขึ้น การทดลองลูกเล่นสีในสไลด์ว่าเข้าได้ไหม ร่วมกับคุยกับอาจารย์เป็นระยะ *งานพวกนี้ต้องใช้เวลาและความรู้สึกด้วย* ถ้าตอนนั้นความรู้สึกไม่มางานก็ไม่เดิน เราชอบใส่หูฟัง ฟังเพลงแล้วก็ทำงานไปด้วย อยู่ในที่ของตัวเอง มันทำให้รู้สึกมีไฟมากขึ้น ส่วนใหญ่งานมักเดินตอนกลางคืน เพราะชอบทำงานตอนกลางคืน มันรู้สึกดีมาก ๆ อีกอย่างคือ *เราไม่ได้เก่งในเรื่องทฤษฎี แต่ชอบปฏิบัติมากกว่า มันทำให้ได้เรียนรู้ มือเราเองได้ทำ เรารู้ถ้าดูเฉย ๆ ถึงจำได้มันก็อาจลืมได้*"

สุธิดา ภักดี: "ส่วนตัวแล้ว ฉันมองว่า *การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่จำเป็นต้องเรียนเก่ง* เราทุกคนสามารถทำมันออกมาได้ อยู่ที่มุมมองของแต่ละคนมากกว่า *ความคิดสร้างสรรค์ไม่มีผิด ไม่มีถูก แค่กล้าคิดกล้าแสดงออก* ก็ถือว่า *เราชนะใจตัวเองได้แล้ว ไม่จำเป็นต้องรอให้ใครมาชื่นชม*"

คำถามที่ 3 ความถนัดหรือทำในสิ่งที่รัก มีส่วนทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์หรือไม่ อย่างไร

อพัชชา ศรีพระคุณ: "มีส่วน เพราะคิดว่าถ้าเราไม่ชอบสิ่งไหนแล้วฝืนทำ งานนั้นมันก็แค่ส่ง ๆ ตามเวลาที่เขากำหนด ถ้าเป็น*ชิ้นงานที่เราชอบ เราก็รู้สึกว่าอยากที่จะเต็มที่กับมัน* ถ้ายิ่งงานนั้นมาอยู่ในมือเราแล้วก็อยากที่จะทำให้มันได้เห็นผล เรามองแล้วชอบ คนที่รับงานเราก็ชื่นชมด้วย เห็นคนอื่นมาดูแล้วชม คนที่อยู่เบื้องหลังก็ดีใจไปด้วย"

สุธิดา ภักดี: "ส่วนตัวแล้วมองว่ามีส่วน เพราะเวลาที่เราทำในสิ่งที่รัก เราจะมีความสุขและมีไอเดียดี ๆ ออกมาเสมอ สามารถจุดประกายความคิดและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้"

คำถามที่ 4 จากประสบการณ์การพัฒนานวัตกรรมสุขภาพ ต้องอาศัยอะไร

อพัชชา ศรีพระคุณ: "*อาศัยการวางแผน การคุยร่วมกันกับอาจารย์* แสดงความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่ม มีกระบวนการคิด งานชิ้นนี้เป็นงานใหญ่ มีตัวชิ้นงานด้วย ดีที่เจอสมาชิกในกลุ่มที่ดี เราร่วมออกความคิดเห็นกัน ช่วยกันออกแบบ ไม่เข้าใจก็มานั่งคุยกันเลย แบบนี้สะดวกใจมากกว่า ใครทำตรงไหนได้ก็ช่วยกัน ไม่มีใครเอาเปรียบกัน ฉันนอนดึกเธอก็นอนดึกด้วย และก็ได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับอาจารย์แต่ละสัปดาห์ ตอนแรก ๆ ก็อาจเกร็ง ๆ เพราะยังไม่คุ้น พอมาเรื่อย ๆ ก็สนิทมากขึ้น เป็นช่วงเวลาที่ดี"

สุธิดา ภักดี: "อย่างแรกต้องอาศัยความสามัคคีกันในทีม และความสามารถของแต่ละคน อาศัยการสังเกตประสบการณ์ การรวบรวมปัญหาต่าง ๆ ที่ต้องเจอ นำมาต่อยอดพัฒนานวัตกรรมออกมา เพื่อให้นวัตกรรมสุขภาพมีประโยชน์ต่อคนในชุมชนมากที่สุด รวมไปถึงอาจารย์ที่คอยให้คำปรึกษา และสนับสนุนสิ่งต่าง ๆ และที่สำคัญเลยคือ *อย่าทำงานหนักเกินไปจนเสียสุขภาพ แบ่งเวลามาดูแลตัวเองบ้าง แล้วค่อยกลับไปลุยงานต่อ*"

คำถามที่ 5 ได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการพัฒนานวัตกรรมสุขภาพจนกระทั่งได้รับรางวัล

อพัชชา ศรีพระคุณ: "ได้เรียนรู้การทำงานกลุ่ม เพราะส่วนตัวชอบทำงานคนเดียว แต่ในอนาคตเราก็ต้องทำงานร่วมกับผู้อื่นอยู่ดี แล้วอีกอย่าง คนหนึ่งคนไม่สามารถทำได้หมดทุกอย่าง แบ่งหน้าที่ให้สมาชิกในกลุ่มได้ทำบ้าง เพราะถ้าเราแบกทุกอย่างคนเดียว

มากเกินไป อาจมีปัญหากับสมาชิกในกลุ่มได้ แถมเสียสุขภาพตัวเราเองอีก กลุ่มของเราเป็นกลุ่มที่ดีมาก คุยกันได้ตลอด ไม่ได้เห็นด้วยหมดทุกอย่าง แต่จะขอถามเหตุผลด้วยว่าเพราะอะไร แล้วก็ช่วยกันปรับปรุง เราจำคำของอาจารย์ประจำกลุ่มที่ว่า *"อย่าชะล่าใจ"* ได้ขึ้นใจ เพราะระยะเวลาในการทำนวัตกรรมถึงมันจะมีมาก แต่ว่าต้องใช้เวลาในการปรับแก้อีก คำนี้ยังดังในสมองจนถึงวันที่ส่งงาน รู้สึกภูมิใจมากที่กลุ่มของพวกเราดำเนินงานมาถึงวันนำเสนออย่างสำเร็จลุล่วง คิดว่างานชิ้นนี้ทำให้เราได้พัฒนาอะไรหลาย ๆ อย่าง การได้ทำงานร่วมกับนักออกแบบ ได้นำชิ้นงานไปทดลองใช้กับผู้สูงอายุ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวางแผนเป็นกลุ่ม ทำให้ชิ้นงานนี้ผ่านไปได้ด้วยดี"

สุธิดา ภักดี: "หลัก ๆ คือได้เรียนรู้ขั้นตอนของการทำวิจัย นวัตกรรม การทำงานกันเป็นทีม มุมมองต่าง ๆ การสร้างสัมพันธภาพในทีม การยอมรับฟังความคิดเห็นกัน และการพัฒนาตัวเอง"

คำถามที่ 6 อยากจะบอกอะไรกับรุ่นน้องในการพัฒนานวัตกรรม

อพัชชา ศรีพระคุณ: "พี่ไม่รู้ว่าน้อง ๆ จะให้ความสำคัญกับนวัตกรรมขนาดไหนในตอนนี้ แต่ในอนาคต หรือตอนที่เรากำลังขึ้นตึก มันมีสิ่งประดิษฐ์หลาย ๆ อย่างที่พี่พยาบาลเขาทำ ก็เกิดจากการคิดการประดิษฐ์มา เพื่อทดแทนในสิ่งที่มันหายาก *ให้น้องมองสิ่งรอบข้าง ให้สังเกตอยู่เรื่อย ๆ และถึงเราจะไม่เก่งไปหมดทุกอย่าง เชื่อว่ามันต้องมีสิ่งนึงสิที่เราชอบเราเข้ากับมันได้ดี* ทำมันเสียก่อนที่จะไม่มีโอกาสได้ทำ เพราะเราก็ไม่รู้อนาคตเหมือนกัน และอย่าชะล่าใจเวลาไม่เคยรอใคร"

สุธิดา ภักดี: "อยากให้น้อง ๆ ทำทุกอย่างด้วยความสนุกสนาน *มองมันให้เป็นเรื่องสนุก ท้าทาย เพราะสุดท้ายแล้ว พอทุกอย่างสิ้นสุดลง น้อง ๆ จะภูมิใจกับงานที่ทำ* บางครั้งอาจกดดันบ้าง เบื่อบ้าง ก็ให้หาเวลาออกไปพักผ่อน อย่าไปกดดันขนาดนั้น ทุกอย่างจะผ่านไปได้ พี่เป็นกำลังใจให้น้อง ๆ รุ่นต่อไปนะคะ"

สรุป การพัฒนานวัตกรรมให้สำเร็จต้องอาศัยทั้งสมรรถนะของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษา เพื่อร่วมมือกันในทุกขั้นตอนของการพัฒนา ที่สำคัญนวัตกรรมจะต้องมาจากความต้องการของแหล่งฝึกทั้งโรงพยาบาลและชุมชน (the requirements of stakeholders) เพื่อให้เกิดความยั่งยืนของการใช้นวัตกรรม (continuing usability of innovation) และการได้รับการสนับสนุนจากสถาบันการศึกษา เพื่อให้เกิดสมรรถนะที่มี

ความจำเพาะเจาะจงด้านการพัฒนานวัตกรรม (specific innovative competency) ให้ได้เป็นนวัตกรที่มีคุณภาพ (effective innovator) ในการพัฒนาทั้งอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาผู้พัฒนานวัตกรรม เพื่อให้ประชาชนได้ใช้นวัตกรรมสุขภาพที่มีประสิทธิภาพ ลดปัญหาสุขภาพ และเพิ่มคุณภาพชีวิตในอนาคต